

01-06-2024 Berlingske: JEG ER SÅDAN SET RIGTIG KED AF, AT DE FIK RET,« SAGDE UDENRIGSMINISTER OG FORMAND FOR MODERATERNE, LARS LØKKE RASMUSSEN, FOR NYLIG. UDTALELSEN FALDT I POLITIKEN, DA HAN FORHOLDT SIG TIL, AT EN RÆKKE EKSPERTER I SIN TID ADVAREDE OM KONSEKVENSERNE VED DEN LANDBRUGSPAKKE, SOM HAN SELV VAR MED TIL AT TRUMFE IGENNEM

Lars Løkke Rasmussen (M) erkendte forleden et medansvar for de nødlidende danske farvande, fordi han som statsminister sad for bordenden i 2016, da landmændene fik lov at hælde mere kvælstof på markerne. En gennemgang af en række dokumenter viser dog, at det på ingen måde burde overraske Løkke, at havene lider, lyder det nu.

Det var umiddelbart en erkendelse af de større, som Lars Løkke Rasmussen (M) kom med forleden, da han medgav, at han selv bærer en del af ansvaret for de nødlidende farvande.

I et opsigtsvækkende interview sagde udenrigsministeren, at den stærkt omdiskuterede landbrugspakke, som blev vedtaget under Løkke som Venstre-statsminister tilbage i 2016, var medvirkende til de nuværende problemer med iltsvind i danske fjorde og have.

Da Lars Løkke Rasmussen blev foreholdt det faktum, at der sådan set var rigeligt med advarsler fra eksperterne om den slags konsekvenser allerede dengang, replicerede udenrigsministeren:

»Jeg har en stor villighed til at lytte til eksperter, men jeg kan ikke erindre mig en eneste politisk beslutning, jeg har deltaget i, og jeg tror heller ikke, at jeg vil kunne opleve det i resten af mit liv, hvor der ikke er en ekspert, der mener noget andet,« svarede han i Politikens interview.

Det var ikke blot nogle tilfældige eksperter, der mente »noget andet« end regeringen.

En gennemgang af en række dokumenter fra dengang blotter nemlig, at Lars Løkke Rasmussen som daværende Venstre-statsminister også blev advaret om konsekvenserne ved landbrugspakken i stærke vendinger af både EU-Kommissionen og regeringens eget embedsværk herhjemme.

Udenrigsministerens nylige erkendelse handler om de frivillige grønne tiltag, som den daværende Venstre-statsminister var med til at gennemføre. De var led i en byttehandel med landmændene: Gød markerne mere, men indfør nogle grønne virkemidler – hvis I har lyst.

Netop de frivillige tiltag advarede EU-Kommissionen Lars Løkke Rasmussen og Venstre-regeringen om tilbage i 2016, viser et dokument, som Berlingske er i besiddelse af.

I kølvandet på landbrugspakken gik EU-Kommissionen dengang ind i sagen.

I en såkaldt pilotskrivelse fra Bruxelles – en advarsel om en mulig, forestående sag om traktatbrud – advarede kommissionen om, at de frivillige tiltag ikke kunne sikre, at »problemer med vandkvaliteten håndteres tilstrækkeligt i specifikke områder, der er berørt af kvælstofforurening,« lød det.

Og kommissionen konkluderede, at det kunne være i strid med nitratdirektivet, som er sat i verden for at beskytte vores vandmiljø.

»Brugen af frivillige tiltag for at leve op til nitratdirektivets forpligtelser som erstatning for bindende tiltag er uforeneligt med nitratdirektivet,« lød det i skrivelsen, som Dagbladet Information omtalte dengang.

Sagt på en anden måde:

Det var risikabelt for den danske regering at forlade sig på frivillige tiltag.

»Alle sagde, at det ikke ville virke«

Der blev aldrig rejst en egentlig sag fra EU-Kommissionen, som lukkede forløbet i 2021. I de mellemliggende år måtte indsatsen for at beskytte vandmiljøet flere gange styrkes – netop for ikke at komme i karambolage med EU-direktiverne som resultat af landbrugspakken.

Ifølge Stiig Markager, professor ved Aarhus Universitet, kan det dårligt komme bag på Lars Løkke, at landbrugspakken fik de konsekvenser, som han – næsten ti år senere – begræder.

Han påpeger, at de frivillige grønne tiltag, som Løkke taler om, slet ikke er kernen i sagen.

»Det centrale var jo, at man i det hele taget gav landbruget lov til at gøde mere. Det var dét, der var katastrofen. Og der var ikke en eneste, der sagde, at det ville være en god idé,« siger han.

Stiig Markager mener heller ikke, at det kan komme bag på Lars Løkke, at de frivillige tiltag ikke har virket efter hensigten.

»Alle sagde, at det ikke ville virke. Det er jo svært at forestille sig, at man som landmand frivilligt giver afkald på dele af den landbrugsjord, som man lever af.«

En nylig opgørelse har i øvrigt vist, at det går langsomt med at gennemføre de frivillige tiltag.

Det lød også næsten for godt til at være sandt.

Kort inden juleaften i 2015 kunne Venstre-

regeringen under Lars Løkke Rasmussens ledelse sammen med sine støttepartier præsentere sit udspil til en ny landbrugspakke.

Selvom kongstanken var, at landmændene fik lov at gøde mere, så gav pakken »et grønt plus til miljøet«, hævdede daværende miljø- og fødevarerminister Eva Kjer Hansen (V) i en pressemeddelelse. Og det var for godt til at være sandt.

For siden fulgte et forløb, hvor Berlingske afdækkede regeringens kreative regnemetoder, som kort fortalt sminkede regnskabet, så det så grønnere ud, end det reelt var, hvilket Folketinget aldrig blev oplyst om.

Det var ikke kun de frivillige virkemidler, der specifikt blev advaret imod.

Bag kulisserne advarede embedsværket også mod pakkens konsekvenser i bred forstand.

Det såkaldte kvælstofcover – som i øvrigt blev næsten komplet mørklagt for offentligheden – var centralt for beslutningen. Her fremgår det blandt andet, at gennemførelsen af pakken var forbundet med »betydelige EU-risici«.

I samme ombæring skrev embedsværket, at hvis EU-Kommissionen vurderede, at de foreslåede indsatser til at imødegå den øgede mængde kvælstof på markerne ikke var tilstrækkeligt, så kunne det betyde, at kommissionen ville »tage retslige skridt mod Danmark«.

Alt sammen oplysninger, som i vidt omfang blev undtaget aktindsigt og først så dagens lys, da Berlingske kom i besiddelse af kvælstofcoveret på anden vis.

Samtidig kom det frem, at Statsministeriet med Lars Løkke Rasmussen i chefstolen dengang havde adgang til det afgørende dokument og havde deltaget i centrale møder om sagen.

En række af de involverede embedsmænd lagde heller ikke ligefrem fingre imellem.

Eksempelvis forklarede en embedsmand med kendskab til processen, at det var en »kæmpe udfordring« for embedsmændene at få de politiske ønsker til landbrugspakken til at gå op.

»Der var en klar politisk melding om, at koordinering ikke skulle forsinke arbejdet, og at hensyn til natur og miljø ikke var en prioritet,« lød det dengang i 2016.

Og endnu en kilde fortsatte i samme dur:

»Der var en udbredt bekymring om, at vi ikke kunne stå på mål for fagligheden, fordi vi blev presset så meget til at levere noget politisk,« lød det.

Tvivler på oprigtigheden

En af de skarpeste kritikere af Venstre-regeringen og Lars Løkke Rasmussen var dengang Rasmus Jarlov, daværende landbrugsordfører for De Konservative.

Heller ikke han køber Løkkes nye erkendelse.

»Jeg har svært ved at tro på oprigtigheden i, at det her kommer bag på Lars Løkke, fordi der nærmest ikke har været noget tiltag, som blev diskuteret så meget i detaljer som landbrugspakken blev dengang. Og derfor var det også med fuldstændig åbne øjne, at den blev indgået efter ekstremt hårdt pres fra Venstre og især lige siden Lars Løkke selv,« siger han.

Det var De Konservative, der i sidste ende erklærede mistillid til Eva Kjer Hansen på baggrund af sagen, hvorefter hun gik af som minister.

I dag siger Rasmus Jarlov, at Løkke og Venstre gik landbrugets ærinde.

Samtidig påpeger han, at det store problem slet ikke var de frivillige virkemidler, som Lars Løkke Rasmussen nu beklager den manglende effekt af.

»Det store billede var jo, at det for Venstre gik ud på, at landbruget skulle have lov til at gøde, så de kunne dyrke nogle afgrøder på deres marker, og vandmiljøet var et nødvendigt offer for dem i den henseende,« siger Rasmus Jarlov.

Er det ikke fint, at han nu erkender sine fejl?

»Selvfølgelig har man lov til at blive klogere, men når han siger, at det kommer bag på ham, så synes jeg, at det virker underligt. Alle vidste dengang, at det her handlede om landbrugets interesser over for vandmiljøet.«

»Grøn realisme«

I en video på Instagram italesatte Løkke også erkendelsen forleden.

»Jeg bærer selv et ansvar. Jeg troede, vi ad frivillighedens vej kunne få livet tilbage i de danske fjorde,« sagde han – dog uden at forholde sig til, at de fejlslagne frivillige tiltag netop blev sat i verden, fordi han selv var med til at lade landmændene gøde mere.

Berlingske ville gerne have spurgt, om Lars Løkke Rasmussen mente, at det i det hele taget var en fejl at lade landmændene gøde mere, men det har ikke været muligt at få en kommentar.

Tilbage i 2015 – inden vedtagelsen af landbrugspakken – var Lars Løkke Rasmussen taget til årsmøde for 700 svineproducenter. Her kom han også med en erkendelse.

Omend med omvendt fortegn.

»Vi gjorde ting, da vi sad i regering sidst, som ikke er populære i landbruget, og som set i bakspejlet kunne være gjort bedre,« sagde Lars Løkke Rasmussen i 2015 ifølge Landbrugsavisen.

Samtidig varslede han 16 punkter, som skulle sikre konkurrenceevnen i et trængt erhverv.

»Det er 16 punkter er et opgør med randzonekrav og overimplementering af EU-krav, for vi kan sikre miljøet og øge beskæftigelsen samtidig. Det kalder vi grøn realisme.«

Om Løkkes erkendelse anno 2024 også er udtryk for en art grøn realisme, står hen i det uvisse.